

ЗАКОН УКРАЇНИ ПРО НАЦІОНАЛЬНУ ПОЛІЦІЮ

{Щодо поліцейських підрозділів патрульної поліції в місті Києві цей Закон набирає чинності з дня його опублікування — див. пункт 1 розділу XI}

{Щодо поліцейських підрозділів патрульної поліції в містах Одесі та Львові цей Закон набирає чинності з 20 серпня 2015 року — див. пункт 1 розділу XI}

{З змінами, внесеними згідно із Законами

№ 900-VIII від 23.12.2015, ВВР, 2016, № 3, ст.31

№ 901-VIII від 23.12.2015, ВВР, 2016, № 4, ст.44

№ 1354-VIII від 12.05.2016, ВВР, 2016, № 28, ст.530

№ 1394-VIII від 31.05.2016, ВВР, 2016, № 27, ст.523

№ 1404-VIII від 02.06.2016, ВВР, 2016, № 30, ст.542

№ 1774-VIII від 06.12.2016, ВВР, 2016, № 2, ст.25

№ 2004-VIII від 06.04.2017, ВВР, 2017, № 21, ст.246

№ 2097-VIII від 08.06.2017, ВВР, 2017, № 30, ст.330

№ 2229-VIII від 07.12.2017, ВВР, 2018, № 5, ст.35

№ 2234-VIII від 07.12.2017, ВВР, 2018, № 6-7, ст.40

№ 2462-VIII від 19.06.2018, ВВР, 2018, № 39, ст.285

№ 2505-VIII від 12.07.2018, ВВР, 2018, № 38, ст.280

№ 2509-VIII від 12.07.2018, ВВР, 2018, № 35, ст.267

№ 2584-VIII від 02.10.2018, ВВР, 2018, № 46, ст.372

№ 2587-VIII від 04.10.2018, ВВР, 2018, № 44, ст.357

№ 2612-VIII від 08.11.2018, ВВР, 2018, № 48, ст.380}

{Установити, що у 2016 році норми і положення цього Закону застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевих бюджетів та бюджету Фонду соціального страхування України згідно із Законом № 928-VIII від 25.12.2015}

{Установити, що у 2017 році норми і положення статей 95, 96 цього Закону застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевих бюджетів згідно із Законом № 1801-VIII від 21.12.2016}

{Установити, що у 2018 році норми і положення статей 95 і 96 цього Закону застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України з урахуванням наявних фінансових ресурсів державного і місцевих бюджетів згідно із Законом № 2246-VIII від 07.12.2017}

{Установити, що у 2019 році норми статей 95 і 96 цього Закону застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України з урахуванням наявних фінансових ресурсів державного і місцевих бюджетів згідно із Законом № 2629-VIII від 23.11.2018}

{У тексті Закону слова «інвалід», «діти-інваліди», «діти – інваліди з дитинства» в усіх відмінках і числах замінено відповідно словами «особа з інвалідністю», «діти з інвалідністю», «діти з інвалідністю з дитинства» у відповідному відмінку і числі згідно із Законом № 2462-VIII від 19.06.2018}

Цей Закон визначає правові засади організації та діяльності Національної поліції України, статус поліцейських, а також порядок проходження служби в Національній поліції України.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Національна поліція України

1. Національна поліція України (поліція) — це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку.

{Частина перша статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2584-VIII від 02.10.2018}

2. Діяльність поліції спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України згідно із законом.

Стаття 2. Завдання поліції

1. Завданнями поліції є надання поліцейських послуг у сферах:
 - 1) забезпечення публічної безпеки і порядку;
 - 2) охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави;
 - 3) протидії злочинності;
 - 4) надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Стаття 3. Правова основа діяльності поліції

1. У своїй діяльності поліція керується Конституцією України, міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, цим та іншими законами України, актами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, а також виданими відповідно до них актами Міністерства внутрішніх справ України, іншими нормативно-правовими актами.

Стаття 4. Міжнародне співробітництво поліції

1. Взаємовідносини у сферах діяльності поліції з відповідними органами інших держав та міжнародними організаціями базуються на міжнародних договорах, а також на установчих актах та правилах міжнародних організацій, членом яких є Україна.

2. Поліцейські можуть направлятися до міжнародних організацій, іноземних держав як представники поліції з метою забезпечення координації співробітництва з питань, що належать до повноважень поліції.

3. Поліцейські можуть залучатися до участі в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки.

Стаття 5. Взаємодія поліції з органами державної влади та органами місцевого самоврядування

1. Поліція у процесі своєї діяльності взаємодіє з органами правопорядку та іншими органами державної влади, а також органами місцевого самоврядування відповідно до закону та інших нормативно-правових актів.

Стаття 5-1. Використання найменування та ознак належності до поліції

1. Ознаками належності до поліції є символіка поліції, однострій поліцейських, спеціальні звання, відомчі відзнаки, спеціальний жетон та службове посвідчення поліцейського.

2. Використання найменування поліції або похідних від нього, у тому числі викладених іноземною мовою, ознак належності до поліції здійснюється виключно поліцією, а в інших випадках — за рішенням керівника поліції.

3. Використання органами державної влади, органами місцевого самоврядування, юридичними особами, фізичними особами — підприємцями та громадськими об'єднаннями, а так само фізичними особами ознак належності, найменування поліції або похідних від нього, у тому числі викладених іноземною мовою, на одязі, транспортних засобах, будівлях, бланках документів, у найменуванні з порушенням вимог частини другої цієї статті забороняється і має наслідком відповідальність відповідно до закону.

{Розділ I доповнено статтею 5-1 згідно із Законом № 2584-VIII від 02.10.2018}

Розділ II. ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ

Стаття 6. Верховенство права

1. Поліція у своїй діяльності керується принципом верховенства права, відповідно до якого людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави.

2. Принцип верховенства права застосовується з урахуванням практики Європейського суду з прав людини.

Стаття 7. Дотримання прав і свобод людини

1. Під час виконання своїх завдань поліція забезпечує дотримання прав і свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України, а також міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, і сприяє їх реалізації.

2. Обмеження прав і свобод людини допускається виключно на підставах та в порядку, визначених Конституцією і законами України, за нагальної необхідності і в обсязі, необхідному для виконання завдань поліції.

3. Здійснення заходів, що обмежують права та свободи людини, має бути негайно припинене, якщо мета застосування таких заходів досягнута або немає необхідності подальшого їх застосування.

4. Поліцейським за будь-яких обставин заборонено сприяти, здійснювати, підбурювати або терпимо ставитися до будь-яких форм катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання.

У разі виявлення таких дій кожен поліцейський зобов'язаний негайно вжити всіх можливих заходів щодо їх припинення та обов'язково доповісти безпосередньому керівництву про факти катування та наміри їх застосування. У разі приховування фактів катування або інших видів неналежного поводження поліцейськими керівник органу протягом доби з моменту отримання відомостей про такі факти зобов'язаний ініціювати проведення службового розслідування та притягнення винних до відповідальності.

У разі виявлення таких дій поліцейський зобов'язаний повідомити про це орган досудового розслідування, уповноважений на розслідування відповідних злочинів, вчинених поліцейськими.

5. У діяльності поліції забороняються будь-які привілеї чи обмеження за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовною або іншими ознаками.

Стаття 8. Законність

1. Поліція діє виключно на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України.

2. Поліцейському заборонено виконувати злочинні чи явно незаконні розпорядження та накази.

3. Накази, розпорядження та доручення вищих органів, керівників, посадових та службових осіб, службова, політична, економічна або інша доцільність не можуть бути підставою для порушення поліцейським Конституції та законів України.

Стаття 9. Відкритість та прозорість

1. Поліція здійснює свою діяльність на засадах відкритості та прозорості в межах, визначених Конституцією та законами України.

2. Поліція забезпечує постійне інформування органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також громадськості про свою діяльність у сфері охорони та захисту прав і свобод людини, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку.

3. Поліція забезпечує доступ до публічної інформації, володільцем якої вона є, у порядку та відповідно до вимог, визначених законом.

4. Поліція може оприлюднювати (поширювати) інформацію з обмеженим доступом лише у випадках та в порядку, визначених законом.

5. Нормативно-правові акти, що регламентують діяльність поліції, обов'язково оприлюднюються на веб-порталі центрального органу управління поліції. Нормативно-правові акти з обмеженим доступом оприлюднюються у випадках та в порядку, визначених законом.

6. Проекти нормативно-правових актів, що стосуються прав та свобод людини, обов'язково проходять громадське обговорення в порядку, визначеному Міністром внутрішніх справ України.

Стаття 10. Політична нейтральність

1. Поліція забезпечує захист прав та свобод людини незалежно від політичних переконань та партійної належності.

2. Поліція у своїй діяльності є незалежною від рішень, заяв чи позицій політичних партій та громадських об'єднань.

3. В органах і підрозділах поліції заборонено використовувати будь-які предмети, на яких зображена символіка політичних партій, та провадити політичну діяльність.

4. Поліцейським заборонено висловлювати особисте ставлення до діяльності політичних партій під час виконання службових повноважень, а також використовувати службові повноваження у політичних цілях.

Стаття 11. Взаємодія з населенням на засадах партнерства

1. Діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб.

2. З метою визначення причин та/або умов учинення правопорушень планування службової діяльності органів і підрозділів поліції здійснюється з урахуванням специфіки регіону та проблем територіальних громад.

3. Рівень довіри населення до поліції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції.

4. Оцінка рівня довіри населення до поліції проводиться незалежними соціологічними службами в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Стаття 12. Безперервність

1. Поліція забезпечує безперервне та цілодобове виконання своїх завдань. Кожен має право в будь-який час звернутися за допомогою до поліції або поліцейського.

2. Поліція не має права відмовити в розгляді або відкласти розгляд звернень стосовно забезпечення прав і свобод людини, юридичних осіб, інтересів суспільства та держави від протиправних посягань з посиланням на вихідний, святковий чи неробочий день або закінчення робочого дня.

Розділ III. СИСТЕМА ПОЛІЦІЇ ТА СТАТУС ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Стаття 13. Загальна система поліції

1. Систему поліції складають:

- 1) центральний орган управління поліцією;
- 2) територіальні органи поліції.

2. До складу апарату центрального органу управління поліції входять організаційно поєднані структурні підрозділи, що забезпечують діяльність керівника поліції, а також виконання покладених на поліцію завдань.

3. У складі поліції функціонують:

- 1) кримінальна поліція;
- 2) патрульна поліція;
- 3) органи досудового розслідування;
- 4) поліція охорони;
- 5) спеціальна поліція;
- 6) поліція особливого призначення.

4. У системі поліції можуть утворюватися науково-дослідні установи та установи забезпечення.

5. Загальна чисельність поліції, що утримується за рахунок коштів Державного бюджету України, до 1 січня 2018 року не може перевищувати 140 тисяч осіб.

{Статтю 13 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 1774-VIII від 06.12.2016}

Стаття 14. Центральний орган управління поліції

1. Структуру центрального органу управління поліції затверджує керівник поліції за погодженням з Міністром внутрішніх справ України.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
Стаття 1. Національна поліція України	4
Стаття 2. Завдання поліції	4
Стаття 3. Правова основа діяльності поліції	4
Стаття 4. Міжнародне співробітництво поліції	5
Стаття 5. Взаємодія поліції з органами державної влади та органами місцевого самоврядування	5
Стаття 5-1. Використання найменування та ознак належності до поліції	5
РОЗДІЛ II. ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ	5
Стаття 6. Верховенство права	5
Стаття 7. Дотримання прав і свобод людини	6
Стаття 8. Законність	6
Стаття 9. Відкритість та прозорість	7
Стаття 10. Політична нейтральність	7
Стаття 11. Взаємодія з населенням на засадах партнерства	7
Стаття 12. Безперервність	8
РОЗДІЛ III. СИСТЕМА ПОЛІЦІЇ ТА СТАТУС ПОЛІЦЕЙСЬКИХ	8
Стаття 13. Загальна система поліції	8
Стаття 14. Центральний орган управління поліції	8
Стаття 15. Територіальні органи поліції	9
Стаття 16. Основні повноваження Міністра внутрішніх справ України у відносинах з поліцією	9
Стаття 17. Поліцейський	10
Стаття 18. Основні обов'язки поліцейського	10
Стаття 19. Види відповідальності поліцейських	11
Стаття 20. Однострій поліцейських	11
Стаття 20-1. Вітання поліцейських під час перебування у строю	12
Стаття 21. Керівник та заступники керівника поліції	12
Стаття 22. Основні повноваження керівника поліції	12
РОЗДІЛ IV. ПОВНОВАЖЕННЯ ПОЛІЦІЇ	14
Стаття 23. Основні повноваження поліції	14
Стаття 24. Додаткові повноваження поліції	17
Стаття 25. Повноваження поліції у сфері інформаційно-аналітичного забезпечення	17
Стаття 26. Формування інформаційних ресурсів поліцією	18
Стаття 27. Використання поліцією інформаційних ресурсів	19
Стаття 28. Відповідальність за протиправне використання інформаційних ресурсів	20
РОЗДІЛ V. ПОЛІЦЕЙСЬКІ ЗАХОДИ	20
Стаття 29. Вимоги до поліцейського заходу	20
Стаття 30. Види поліцейських заходів	21
Стаття 31. Превентивні поліцейські заходи	21

Стаття 32. Перевірка документів особи.....	22
Стаття 33. Опитування особи.....	22
Стаття 34. Поверхнева перевірка.....	23
Стаття 35. Зупинення транспортного засобу.....	23
Стаття 36. Вимога залишити місце і обмеження доступу на визначену територію.....	25
Стаття 37. Обмеження пересування особи чи транспортного засобу або фактичного володіння річчю.....	25
Стаття 38. Проникнення до житла чи іншого володіння особи.....	26
Стаття 39. Перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ.....	26
Стаття 40. Застосування технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису.....	27
Стаття 41. Поліцейське піклування.....	28
Стаття 42. Поліцейські заходи примусу.....	29
Стаття 43. Порядок застосування поліцейських заходів примусу.....	30
Стаття 44. Застосування фізичної сили.....	31
Стаття 45. Застосування спеціальних засобів.....	31
Стаття 46. Застосування вогнепальної зброї.....	34
РОЗДІЛ VI. ДОБІР НА ПОСАДУ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО.....	36
Стаття 47. Призначення на посади поліцейських.....	36
Стаття 48. Порядок призначення на посади поліцейських.....	36
Стаття 49. Вимоги до кандидатів на службу в поліції.....	37
Стаття 50. Перевірка кандидата на службу в поліції.....	37
Стаття 51. Поліцейські комісії.....	38
Стаття 52. Конкурс на посаду поліцейського.....	40
Стаття 53. Оприлюднення інформації про проведення конкурсу.....	41
Стаття 54. Документи, які подають для участі в конкурсі.....	42
Стаття 55. Порядок проведення конкурсної процедури.....	43
Стаття 56. Призначення на посаду поліцейського.....	44
Стаття 57. Атестація поліцейських.....	44
Стаття 58. Безстроковість призначення на посаду поліцейського.....	44
РОЗДІЛ VII. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРОХОДЖЕННЯ СЛУЖБИ В ПОЛІЦІЇ.....	44
Стаття 59. Служба в поліції.....	44
Стаття 60. Правове регулювання служби в поліції.....	45
Стаття 61. Обмеження, пов'язані зі службою в поліції.....	45
Стаття 62. Гарантії професійної діяльності поліцейського.....	46
Стаття 63. Контракт про проходження служби в поліції.....	48
Стаття 64. Присяга працівника поліції.....	49
Стаття 65. Переміщення поліцейських в органах, закладах та установах поліції.....	49
Стаття 66. Службове сумісництво поліцейських.....	51
Стаття 67. Перебування поліцейських у розпорядженні.....	51
Стаття 68. Порядок призначення поліцейських на посади під час здійснення реорганізації.....	53
Стаття 69. Порядок тимчасового виконання обов'язків поліцейським.....	54

Стаття 70. Відсторонення поліцейського від виконання службових обов'язків (посади).....	54
Стаття 71. Відрядження поліцейських до державних (міждержавних) органів, установ та організацій із залишенням на службі в поліції.....	56
Стаття 72. Професійне навчання поліцейських.....	57
Стаття 73. Первинна професійна підготовка.....	57
Стаття 74. Підготовка поліцейських у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання.....	58
Стаття 75. Післядипломна освіта поліцейських.....	59
Стаття 76. Граничний вік перебування на службі в поліції.....	60
Стаття 77. Звільнення зі служби в поліції.....	60
Стаття 78. Стаж служби в поліції.....	61
Стаття 79. Особові справи поліцейських.....	62
Стаття 80. Види спеціальних звань поліцейських.....	62
Стаття 81. Присвоєння первинних спеціальних звань.....	62
Стаття 82. Присвоєння чергових спеціальних звань поліції.....	63
Стаття 83. Строки вилуги в спеціальних званнях поліції.....	64
Стаття 84. Присвоєння спеціальних звань достроково та присвоєння спеціального звання на один ступінь вище від звання, передбаченого займаною штатною посадою.....	65
Стаття 85. Пониження та позбавлення спеціальних звань поліції.....	66
РОЗДІЛ VIII. ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ПОЛІЦІЇ.....	67
Стаття 86. Звіт про поліцейську діяльність.....	67
Стаття 87. Прийняття резолюції недовіри керівникам органів поліції.....	67
Стаття 88. Взаємодія між керівниками територіальних органів поліції та представниками органів місцевого самоврядування.....	69
Стаття 89. Спільні проекти з громадськістю.....	69
Стаття 90. Залучення громадськості до розгляду скарг на дії чи бездіяльність поліцейських.....	70
РОЗДІЛ ІХ. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ.....	70
Стаття 91. Службовий час і час відпочинку поліцейських.....	70
Стаття 92. Відпустки поліцейських.....	70
Стаття 93. Обчислення тривалості відпусток поліцейських.....	70
Стаття 94. Грошове забезпечення поліцейських.....	71
Стаття 95. Медичне забезпечення поліцейських.....	72
Стаття 96. Житлове забезпечення поліцейських.....	73
Стаття 97. Одноразова грошова допомога в разі загибелі (смерті) чи втрати працездатності поліцейського.....	74
Стаття 98. Особи, які мають право на призначення та отримання одноразової грошової допомоги.....	76
Стаття 99. Розміри одноразової грошової допомоги.....	76
Стаття 100. Призначення одноразової грошової допомоги.....	77
Стаття 101. Підстави, за яких призначення і виплата одноразової грошової допомоги не здійснюються.....	78
Стаття 102. Пенсійне забезпечення поліцейських.....	79
Стаття 103. Навчання дітей поліцейських.....	79
Стаття 104. Захист прав та законних інтересів працівників поліції.....	79

РОЗДІЛ X. ФІНАНСОВЕ ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	
ПОЛІЦІЇ	80
Стаття 105. Фінансування і матеріально-технічне забезпечення поліції.....	80
РОЗДІЛ XI. ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ	80